

La Femosa

Revista d'opinió i informació local

ARTESA DE LLEIDA, març-abril de 2003

núm. 203

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

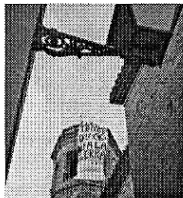
Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
A.J.A.LL.
Cèlia Argilès i Andrés
Daniel H Badia
Alba Bosch
Joan Cassola
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Felip Gallart i Fernández
Jaume Liarte i Montserrat
Miquel Àngel Navarro i Solé
Jordi Niubó i Nosas
Josefina París i Mor
Isidre Puig i Sanchís
Ramon Serra i Batlle
Maria Serra i Domènech
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé
Miquel Viladegut i Ballesté

Fotógraf

Ramon Serra i Batlle

**Pancarta de
rebuig a la
guerra de l'Iraq**

Els articles que apareixen a les
planes de La Femosa reflecteixen
únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

Índex

El Reportatge	4
	<i>Jaume Liarte</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imatges de l'Actualitat Artesenca	7
	<i>Ramon Serra</i>
La Cuina d'abans	10
	<i>Adolf Costafreda</i>
1ª Jornada per la pau	11
	<i>Joan Cassola</i>
Per la justícia, la pau i la llibertat	15
	<i>Eulàlia Solà</i>
No a la guerra	17
	<i>Adolf Costafreda</i>
Pàgina poètica	18
	<i>Eulàlia Solà</i>
Nosaltres	19
	<i>Alba Bosch</i>
Mots encreuats	20
	<i>M.A. Navarro</i>
Amb poques paraules	21
	<i>Felip Gallart</i>
Tot esperant una resposta!!!	23
	<i>Maria Serra</i>
Héctor Besora	24
	<i>Daniel H Badia</i>
L'Estel de cinc puntes	26
	<i>Miquel Viladegut</i>
Construcció de l'ermita de St. Ramon	28
	<i>Josefina París i Isidre Puig</i>
Propostes de les entitats d'Artesa	32
	<i>Alternativa Ecologista i A.J.A.LL.</i>

EL REPORTATGE

Fotos Jaume Liarte

Presentació de l'escola de futbol INTERCOMARCAL

El passat diumenge 2 de maig al camp municipal de Torregrossa va tenir lloc la presentació dels diferents equips de l'Escola de Futbol INTERCOMARCAL i us presentem les imatges dels equips on juguen nens i joves d'Artesa.

Pre-Benjamí

Benjamí

Aleví

Infantil

PÒRTIC

Milions de ciutadans de tot el món han sortit al carrer per clamar contra la guerra i a favor de la pau. Milions de persones de tot el món han sortit al carrer a manifestar-se contra la decisió dels governs dels Estats Units i de la Gran Bretanya d'atacar l'Iraq sense haver demostrat de forma clara i contundent que aquest estat té armes de destrucció massiva. Una decisió unilateral que ha suposat el trencament de l'ordre internacional de les Nacions Unides, una violació de l'ordre jurídic que pot conduir el món a un desastre.

Milions de persones han sortit al carrer a cridar a favor de la pau, del diàleg i de la concòrdia i no han estat pas escoltades. No han estat escoltades ni a la Casa Blanca ni a Londres. Però tampoc a Madrid: l'Estat Espanyol, no sabem per què, ha donat suport a l'atac i s'ha alineat amb una decisió incomprendible i injustificable que costarà la mort i el sofriment de milions d'innocents. Una decisió, la del govern de Madrid, volem dir, que disfressada d'ajut humanitari justifica l'atac i dóna suport logístic i diplomàtic perquè els avions llencin bombes sobre Iraq i les tropes semblin la mort i la destrucció per allà on passen. I el més torbador, tampoc el dolor i les llàgrimes de tantes víctimes no han estat escoltats per aquests dirigents.

No sabem si els pobles tenen els polítics que es mereixen. En tot cas nosaltres pensem que no ens mereixem aquests polítics, que tots aquests polítics que volen la guerra, que fan la guerra, no ens representen, ni a nosaltres ni a ningú mínimament sensible, mínimament humà i racional.

Nosaltres no volem que facin la guerra en el nostre nom, en el nom de l'Agrupació Cultural La Femosa, ni en el nom de ningú. Nosaltres no volem que facin la guerra perquè nosaltres, com totes les persones de bona voluntat, estem per la pau: LA PAU ÉS L'ÚNIC CAMÍ POSSIBLE.

ACTUALITAT

Cèlia Argilés

ARTESENCA

CARNESTOLTES 2003 (9-03-03)

Aquesta festa que malgrat repetir-se any rera any, cada cop té menys pocs adeptes, va celebrar-se enguany, fins i tot dins de la quaresma. Pràcticament només la quitxalla varen acudir disfressats a la festa, només alguns adults, amb bon sentit de l'humor, varen decidir disfressar-se i donar major color a la diada.

El cercavila, es va iniciar a la Plaça Major, amb l'arribada del Rei del Carnestoltes, i va finalitzar a la Sala de la Llar del Poble, on es va procedir a una desfilada de totes les disfresses, i el lliurament de premis.

La festa va continuar amb la música de SO MOBIL.

ESPECTACLE INFANTIL (16-03-2003)

Com cada mes, continuant amb la programació de la Fundació La Xarxa, a la qual hi està adherida l'Associació de Mares i Pares dels Alumnes del Col·legi *Els Til·lers*, amb la col·laboració de l'Ajuntament, es va posar en escena, el diumenge dia 16 de març, l'obra PETER PAN, a càrrec del grup *Catacrak*.

La sala era força plena d'espectadors que van gaudir d'aquesta bona representació. Esperem que poc a poc arrel·li aquesta tradició cultural i festiva al nostre poble, al qual acudeixen infants d'altres municipis per tal de veure també els espectacles.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE DE FELIP GALLART (21-03-03)

A la seu de l'Agrupació Cultural La Femosa, es va presentar, el divendres 21 de març a dos quarts de deu de la nit, la darrera novel·la de l'escriptor artesenc, Felip Gallart i Fernández, *L'estel de cinc puntes*, editada per Garsineu

Edicions de Tremp dins la col·lecció *Ex libris* que una vegada més ha dipositat la seva confiança amb aquest autor. La presentació de l'acte va anar a càrrec de Miquel Viladegut i una ressenya d'aquesta novel·la la podreu trobar en pàgines d'aquesta revista.

FESTA DE LES PUNTAIRES (23-03-03)

De nou es va celebrar enguany i per quart any consecutiu, al nostre municipi, la festa de les Puntaires.

L'acte es va desenvolupar al llarg de tot el matí al carrer d'Europa, on les colles de puntaires arribades de diferents indrets, van demostrar les seves habilitats amb els boixets a tots els qui per allí van passejar-se.

També es va organitzar una exposició de treballs elaborats per les puntaires de casa nostra.

Gairebé 350 puntaires van participar dels actes organitzats per l'Agrupació de Puntaires d'Artesa i l'Associació de Dones, que es van iniciar amb un esmorzar de germanor, i van finalitzar amb el sorteig d'obsequis per a tots els assistents, i que van comptar amb el suport de l'Ajuntament de la nostra vila.

FESTA DEL FUTBOL (12-04-03)

De nou el Club de Futbol d'Artesa, ha organitzat l'anomenada Festa del Futbol, que ja compta amb altres edicions anteriors.

La festa es va celebrar a la sala de la Llar del Poble, i va comptar amb l'actuació de la disco mòbil de TETE PRODUCTIONS.

1ª JORNADA PER LA PAU (13-04-03)

Un grup unitari, format per persones de grups i edats diferents han estat els organitzadors d'aquesta primera jornada per la Pau, que sens

dubte va ser força llúida i va comptar amb la col·laboració de molta gent jove de la nostra vila.

Segurament la guerra contra l'Iraq, ha estat el detonant de les múltiples manifestacions contra la Guerra i a favor de la Pau. Artesa de Lleida, no ha volgut ser menys, i així, es va organitzar amb la col·laboració de l'Ajuntament tot un seguit d'actes, el diumenge 13 d'abril.

Les activitats previstes van ser les següents:

- A 2/4 de 10 esmorzar amb coca i xocolata pels participants.
- A les 10 pintada del mural i de la gran pancarta per la Pau
- A 2/4 de 3 cinc minuts de silenci per a la reflexió sobre la Pau
- A 2/4 de 3 i 5 minuts, dinar de germanor amb cassola de tros feta pel Carlets.
- A 2/4 de 5, Xerrada sobre la Guerra i les

seves conseqüències a càrrec de Rodrigo Moreno

- A les 5 continuació dels tallers de pintura i de pancartes per als més petits
- A les 7 de la tarda cercavila amb els grallers
- A 2/4 de 8 penjada de la Gran pancarta al campanar de l'església
- A les 8 xerrada sobre "L'art i la Pau" a càrrec de Juanjo Jové

Durant tot el dia hi va haver:

- Lectura de manifestos i poemes per part dels assistents
- Barra de productes alternatius
- Música ambiental

Tots els actes es van desenvolupar a la zona poliesportiva, excepte la xerrada a càrrec de Juanjo Jové que es va celebrar a la Sala d'actes de Casa la Vila.

IMATGES de

Ramon Serra *l'Actualitat Artesenca*

Rua de carnestoltes

Rua del carnestoltes 2003

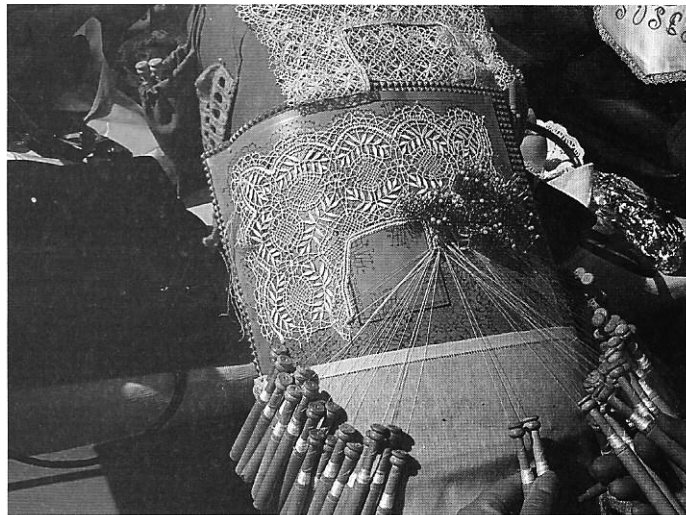
Ball de carnestoltes

Espectacle infantil

Festa de les puntaires

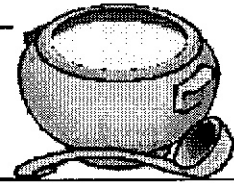
**Presentació del llibre
del Felip Gallart**

LA CUINA D'ABANS

Adolf Costafreda

L'arròs

A Artesa, gairebé l'única manera de menjar l'arròs era amb conill. La paella d'arròs amb peix no es començaria a fer fins ben entrats els anys vint, però no començaria a popularitzar-se fins passada la guerra del 1936-39. També es feia ben sovint, però sobretot per la Quaresma, arròs amb badejo, del qual ja en parlarem un altre dia.

Les receptes de conill amb arròs que presentem avui, encara que semblants, són, com veureu, substancialment diferents.

ARRÒS A LA CASSOLA

Ingredients: Arròs, els menuts del conill, ceba, tomata (tomates de penjar o de conserva), pebrot escalivat, all i julivert, oli i sal.

En una cassola amb oli, es sofregeixen tots els menuts del conill, les baldanes i el cap partit per la meitat, quan tot això està mig cuit s'hi tira la ceba i una mica de tomata i quan és cuita s'hi tira l'arròs, es remena una mica i es cobreix d'aigua. Mentre es cou l'arròs, es fa una picada d'alls i julivert, es tira dins la cassola i es remena. Abans de treure la cassola del foc, per sobre, s'hi posa el pebrot escalivat tallat a tires primes.

ARRÒS AMB CONILL

Ingredients: Conill i costella de porc fresca, ceba, alls, arròs, canyella, llorer, pebrot verd, conyac, tomata, julivert, sal i oli de la topina. (llonganissa de la topina, opcional)

En una cassola es sofregeix el conill amb la costella, la fulla de llorer i la canyella. Quan els talls ja estan cuits s'hi posa el pebrot verd trinxat i una mica després la ceba, quan tot això està sofregit s'hi tira un bon raig de conyac i una mica de tomata. Quan la tomata està cuita, s'hi afegeix l'arròs, l'aigua i una mica de julivert. Quan l'arròs és cuits, si es vol, s'hi posen trossets de llonganissa de la topina i es treu.

CONILL AMB ARRÒS

Ingredients. Un conill, arròs, sal, oli, ceba, tomata, alls i julivert.

En una cassola de terra es rosteixen els talls de conill i un cop cuits, es retiren. En el mateix oli es fa un sofregit de ceba i tomata, el qual, un cop fet, es passa pel passapurés i es torna a posar a la cassola. S'hi posa l'arròs, es barreja i tot seguit l'aigua corresponent i els talls de conill. A part, es fa una picada amb els alls i el julivert i quan l'arròs ja és cuit, s'afegeix a la cassola.

ARRÒS BLANC O D'OLI

Ingredients: arròs, alls, ceba, patata, una fulla de llorer, oli i sal

En una olla amb aigua, s'hi posa l'arròs a coure amb força alls (sempre segons la quantitat d'arròs), una mica de ceba, trumfa tallada a trossets petits, un bon raig d'oli i la sal corresponent. Es deixa bullir tot junt entre quinze i vint minuts i ja es pot servir.

ARRÒS AMB OUS ESCLAFATS

Ingredients, els mateixos que per fer un arròs banc, més els ous.

Quan l'arròs ja és cuit, s'hi esclafen els ous per sobre.

1a JORNADA PER LA PAU A

Joan Cassola

ARTESA DE LLEIDA

El diumenge, 13 d'abril de 2003, va tenir lloc al nostre poble la **1a Jornada per la Pau**, amb tot un seguit d'activitats que van durar tot el dia i organitzat per l'**Assemblea Aturem la Guerra d'Artesa de Lleida**, creada arrel de la invasió imperialista a l'Iraq per part dels EEUU i els seus aliats, entre ells l'Espanya del PP encapçalada pel Sr. Aznar, president del govern.

La jornada va començar a les 9 del matí de l'esmentat dia tretze d'abril (diumenge de rams), però la coordinació i el repartiment de tasques es van concretar en dues reunions prèvies a la sala d'actes de l'Ajuntament, on hi van assistir el nostre batlle i tots aquells que estaven disposats a col·laborar-hi activament. Així doncs, a les nou del matí del dia assenyalat i al lloc designat a ser l'eix central dels actes, la zona esportiva, ja fumejava la llenya per la cassola de tros que tindríem per a dinar. La va fer en Carlets i va comptar amb tot l'ajut que li va caldre perquè sortís perfecta, com així va ser. En l'ambientació musical de Felip Olomí i el seu equip mòbil que va sonar impecable, els actes del matí van seguir sense problemes el guió previst, que era aquest: Pintada d'un mural a la paret dels vestidors que dóna a la pista poliesportiva, pintada d'una enorme pancarta amb la inscripció **Artesa de Lleida també diu NO A LA GUERRA** i destinada a ser penjada del campanar del poble, tallers de pintura de samarretes i domassos per a decorar els balcons, lectures de diferents manifestos per la megafonia, esmorzar amb coca i xocolata per a tots els participants i servei de bar amb suc ecològics i gots reciclables. Tot es va fer en equip i en un ambient immillorable de solidaritat i conscienciació, no va quedar res per a fer, sobraven mans per qualsevol necessitat puntual.

A 2/4 de 3 i quan ja la cassola de tros estava a punt i les taules i cadires preparades pel dinar

de germanor, tots els assistents van ser convocats a la pista on el batlle va convidar a fer cinc minuts de silenci i reflexió, passats els quals es van llegir uns poemes curts i va sonar la cançó **Diguem no!** de Raimon. Seguidament, el dinar ens va reunir a la taula i gent que venia de fora van arribar a dir que mai no havien menjat una cassola de tros tan bona com aquella. Després del cafè i malgrat que el sol picava de debò, cadascú es va portar la cadira a la pista per escoltar la xerrada d'en Rodrigo Moreno, titulada **No a la Guerra!**, redactada per ell mateix i culminada amb un recital de poemes propis i Rafael Alberti. En acabar, l'Eulàlia Solà ens va recitar un poema seu titulat *Quanta, quanta guerra!* *Reproduït en altres pàgines d'aquesta revista.* Un grup de xiquetes del poble van llegir els trenta articles de la **Declaració Universal dels Drets de l'Home**, el César i la Mary d'Equador van llegir també un escrit i finalment els alumnes de l'escola de música **La Clau** d'Artesa de Lleida van cantar **Imagine** i **Sense violència lluitem per la pau** de John Lennon, en català i amb la participació activa de tots els assistents.

Passat això els actes a la pista es van donar per acabats, però uns quants voluntaris van anar al campanar de l'església a penjar la pancarta, cosa que va ser feta amb gran dificultat degut al fort vent que bufava. Cap a 2/4 de 8, es va fer una cercavila-manifestació, animada pel grup de grallers del poble, fins a la plaça Major i l'Ajuntament, on es va convidar a tothom a xocolata desfeta per, seguidament, assistir a la sala d'actes de Casa de la Vila a la projecció, a càrrec de Juanjo Jové, del treball de transparències **l'Art i la Pau**, que va agradar molt pel contingut i la forma de ser exposat i explicat.

I així fou com va acabar la **1a Jornada per la Pau**, passades les 9 del vespre, amb gran satisfacció per com havia anat. Va venir-hi molta

gent i també n'hi va faltar molta, allà cadascú amb les seves raons. L'Assemblea **Aturem la Guerra d'Artesa de Lleida** seguirà viva i oberta a qui s'hi vulgui afegir i segur que hi haurà més actes que aniran encara millor, fruit de l'esperit de participació ciutadana en els esdeveniments mundials que s'han reactivat a causa d'aquesta guerra il·legal i no desitjada. Deixem-ho així, per ara...

Agraïments: a l'Ajuntament del poble per tot plegat, al Mossèn Joan Torrelles pel seu permís per a penjar la pancarta al campanar, a l'Antònio Garròs, la Cooperativa La

Comassala, la Ramona Costafreda i la Panificadora pels seus donatius, al Juanjo Jové per la xerrada, al Felip Olomí per la seva paciència i sensibilitat musical, al grup de Grallers, a l'Escola de Música *La Clau*, al senyor Carlets per la cassola de tros, a la ONG *Casal amics de Cuba* per la seva entusiasta col·laboració i, finalment, a totes les persones que ens van ajudar i sense les quals res no hagués sortit tan bé.

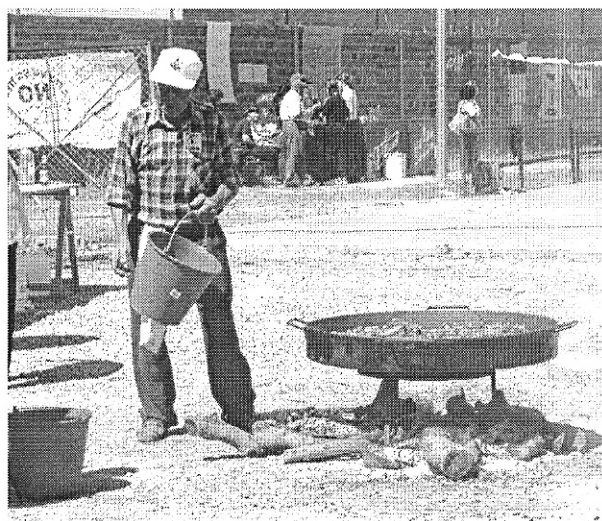
Fins a la propera, Tot per la Pau, **NO A LA GUERRA!**

Taller de pintura i de pancartes per als nens i nenes

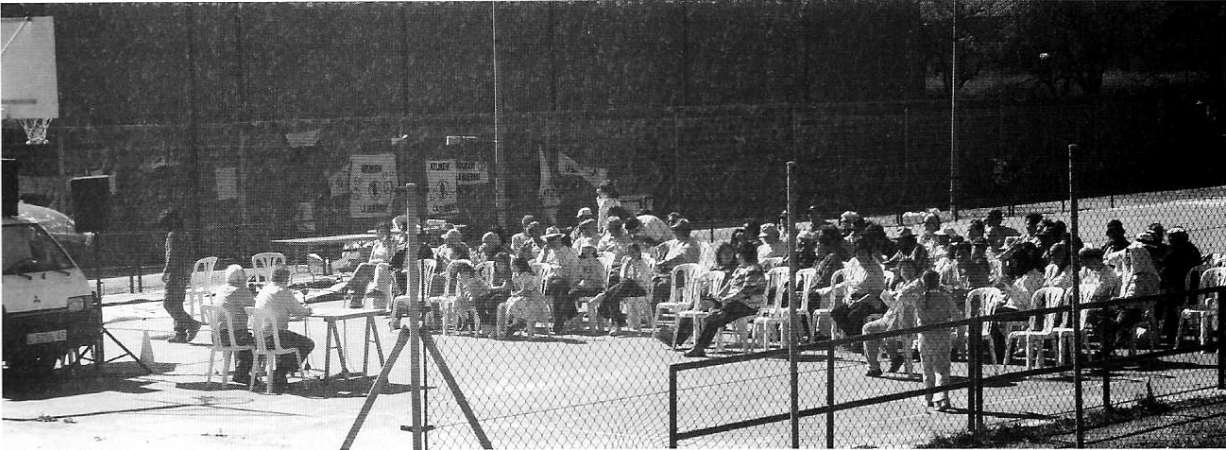
Pintada del gran mural

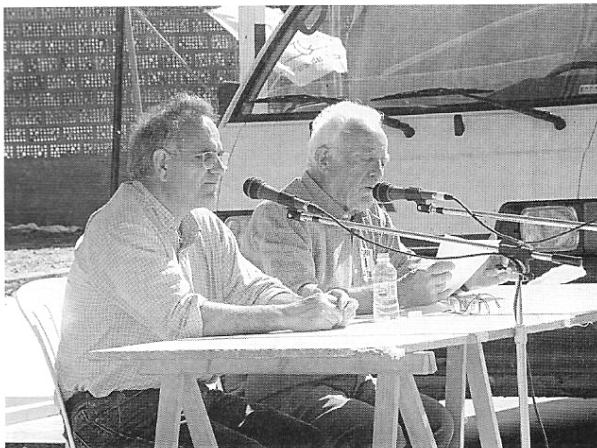
El Carlets cuinant la cassola

Pintada del mural

Diada de germanor

**Dos moments de la conferència
d'en Rodrigo Moreno**

Actuació de l'Escola La Clau

Cercavila amb els grallers

Pancarta per la Pau al campanar

Conferència de Junajo Jové

PER LA JUSTÍCIA, LA PAU I LA LLIBERTAT DELS POBLES

Eulàlia Solà

Un altre món és possible

La 1era Jornada per la Pau celebrada a Artesa de Lleida el dia 13 d'abril, no és més que un dels molts actes públics que, arreu del planeta, han tingut lloc com a conseqüència de la invasió i atac per la força de les armes del poble d'Iraq, per part dels estats americà i anglès amb el suport del president de l'estat espanyol, el Sr. Aznar. No han valgut ni les súpliques, ni els raonaments, ni les manifestacions majoritàries a favor del diàleg i la concòrdia sinó que en contra de qualsevol tractat internacional, en contra de la voluntat de la mateixa ONU han decidit fer la guerra i l'han fet. L'excusa ha estat alliberar el poble d'Iraq del dictador Sadam, però tothom sap que darrere hi ha uns interessos econòmics i de control del petroli per part d'aquests països. La

participació del Sr. Aznar sembla un misteri, però hi ha indicis que apunten cap a un objectiu que el preocupa: acabar amb els nacionalismes, que el president de l'estat espanyol i els seus afins ideològics emboliquen amb el terrorisme de bandes armades com ETA. A ell ja li va bé, és l'excusa perfecta.

A partir de l'onze de setembre i de l'esfondrament de les torres bessones pels sequaços d'Osama bin Laden, al Sr. Aznar se li va obrir una porta a l'esperança: la cobejada fantasia d'acabar per sempre més amb el *problema* basc i de pas amb el *problema* català. Com s'explica sinó la continuada i escandalosa actitud assimilista (les matrícules dels cotxes, el darrer decret sobre el currículum de les llengües català /

castellà als nens de bàsica en què s'haurà de retallar les hores destinades al català en favor de l'altra... o l'aplicació de la llei antiterrorista als tres menors de Torà). Fent la pilota al SR. Bush, el Sr. Aznar vol obtenir el seu suport logístic ja sigui a través de la informació de la mateixa CIA o fins i tot amb el suport directe dels tancs americans si convingués envair el poble basc. Crec, sincerament, que no s'estaria de res i tot per conservar incòlume i indivisible la sagrada unitat de la pàtria, que dit sigui de passada, tornen a posar en entredit els desitjos de reformar l'Estatut d'Autonomia per part de diferents partits polítics catalans. Les persones com el Sr. Aznar no volen ni parlar-ne, no volen entendre que, avui per avui, la concòrdia entre pobles ha de ser a través del diàleg i els acords i que la violència i la imposició haurien de ser fantasmes del passat. Uns fantasmes que sempre han imposat la llei del poderós per damunt de la majoria, que ha estat qui ha pagat amb les privacions, la misèria i fins i tot amb la vida, les vel·leïtats dels seus governants (des de les croades, fins les invasions imperialistes de tots els temps). Han enganyat els pobles fent-los creure que ho havien de fer per *amor* a la pàtria o per Déu, així han enfrontat un poble a un altre, convertint-los en assassins i víctimes alhora.

En aquests moments, pocs ciutadans del món accepten aquest enfocament agressiu de la vida. Des de la família, des de l'escola i fins i tot des de l'església s'està obrint com una poncella, lentament però decidida, perquè s'ha fet a través del raonament, **la cultura de la Justícia i de la Pau**. I s'ha pogut fer a través del raonament perquè avui la gran majoria de persones estan alfabetitzades i com a treballadors poden gaudir també d'espais per a formació i la reflexió.

Però malgrat aquest sentit crític, molts

ciutadans estan encara, a mercè de la manipulació més o menys encoberta de certs sectors dels mitjans de comunicació que treballen encara a favor dels poders fàctics, com les grans multinacionals del consum i els grans búnquers econòmics que potencien tot tipus d'indústries des de l'armamentística fins a la nuclear, i que l'únic interès que els desperta la població és com a possibles consumidors. D'aquí que en l'atac a l'Iraq, així com en qualsevol guerra, no solament hi ha el factor de domini del mercat del cru o de qualsevol altre bé, sinó també el potencial econòmic que representa la reconstrucció després d'una desfeta bèl·lica. És cruel i trist, però real.

Per primera vegada a la història els pobles de la terra s'han unit per proclamar que una àmplia majoria vol viure i deixar viure en Pau, que no té cap sentit atacar un altre poble per poder menjar cinc cops al dia quan hi ha pobles que només poden menjar cada cinc dies.

Per tant, directament relacionada amb la cultura de la pau hi ha la cultura de la justícia per als pobles en vies de desenvolupament, manipulats fins ara pels països desenvolupats. També hi ha els drets dels pobles a ser qui són per damunt dels estats repressors (vegi's el respecte del món envers els Kurts, els Xihites, el poble Palestí...).

Per tot això són tan importants jornades com la que el dia 13 va celebrar el poble d'Artesa i que s'uneixen com un riu imparable i cabalós, però pacífic, a d'altres que es van fent arreu de Catalunya i del món.

Cal donar via lliure i recolzar a través del seny aquestes accions, perquè pugui fer camí, sense entrebancs, aquesta cultura de la Justícia i de la Pau. Entre tots hem d'aconseguir que **Un altre món sigui possible**.

NO A LA GUERRA

Adolf Costafreda

RESPOSTA A UNA ARTESENCA

Amb el vist i plau del Consell de Redacció, perquè em penso que val la pena fer-ho, em dispo a comentar un article en contra de la guerra de l'Iraq, signat per *Una Artesenca*. Aquest article que esmento, no ha estat, ni estarà publicat en aquesta revista pel simple fet que la Redacció el considera, per tots els efectes, un anònim.

És una llàstima, perquè l'article, curt, però força emotiu, era un rebuig clar contra aquesta guerra que tothom està d'acord a considerar-la IL·LEGAL al no tenir el recolzament de les Nacions Unides. Em sap molt de greu que l'autora no hagués considerat oportú signar l'article amb el seu nom i s'amagués sense cap més senya, darrera el suposat pseudònim d'*Una Artesenca*. Dic suposat pseudònim perquè, si l'autora ho hagués demanat (després de signar amb el seu nom propi) l'article s'hauria publicat amb aquest, ara sí, pseudònim.

A través dels anys, a la Redacció de LA FEMOSA hi han arribat diferents (però no gaires) articles no signats o no signats amb nom propi. Cap d'aquests articles no ha estat mai publicat. LA FEMOSA

ha exposat repetides vegades que mai no ha rebutjat la publicació de cap mena d'article (fos sobre el tema que fos) sempre que aquest anés signat, però que, si l'autor o autora ho desitjava, es podria publicar guardant la

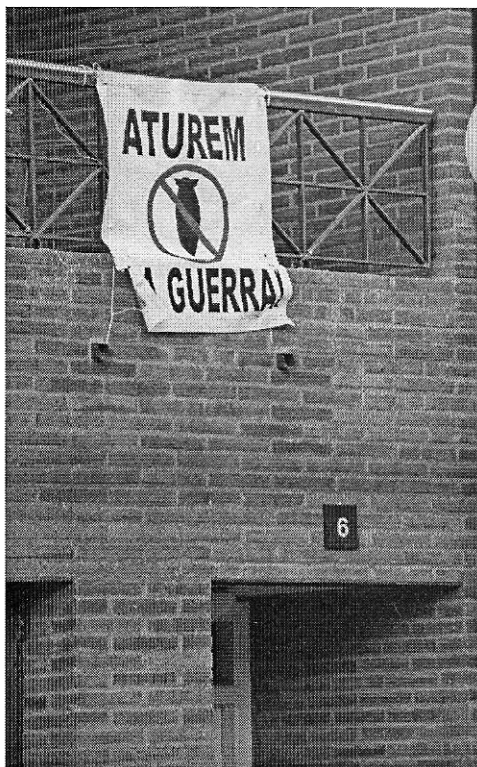
identitat del seu autor o autora, sota el pseudònim que triés. Sempre, però, i en tots els casos, la Redacció, havia de saber del cert la seua procedència.

M'hauria agradat que, almenys en aquest cas, hagués estat una excepció, perquè l'article, com he dit més amunt, és força colpidor. No ha pogut ser per la mateixa coherència amb què s'han rebutjat d'altres articles amb les mateixes circumstàncies.

M'agradaria dir a *Una Artesenca* que amb tanta espontaneïtat i força sap plasmar la seva opinió sobre el paper, que no s'hauria de preocupar gaire si fa faltes d'ortografia.

Jo en faig un munt, però tinc el descans que tots els article meus (com els dels altres) passen per les mans de l'Eulàlia, la nostra correctora, la qual, amb la seua reconeguda rigorositat, quan apareixen a les planes de la revista estan correctament corregits. No cal tenir por, doncs, si hom fa faltes d'ortografia. El que cal (el que valora la gent que llegeix LA FEMOSA) és que els articles trametin, amb aquesta força que tu ho fas, el pensament o les denúncies sobre qualsevol tema de què hom vol parlar.

Jo també estic contra la guerra, contra aquesta de l'Iraq com també contra qualsevol guerra que hi ha avui al món. Com tu, però no pot ser amb el teu encert i la teua força, també dic no, no a la guerra!.

PÀGINA POÈTICA

Eulàlia Solà Quanta, quanta guerra!

Amb la mirada fixa
en la pantalleta osca
veus esclatar les bombes
en llars d'inconeguts.

No és cert que sols s'estima
la gent que ens envolta,
les ànimes anònimes
formen part també de tu.

I sents el seu dolor.
I l'esguard que fita el buit
es clava en la ferida
que és seva i és teva.

I aquell cor com una tosca
es reblaneix i plora,
i sap que molts cors ploren
sense llàgrimes als ulls.

Desconcert i ràbia,
i sempre la impotència,
et creuen la consciència
i t'esbarrien el pas.

El món sencer recerca
-a cops d'interrogant-
la Pau i la Justícia,
mots que no ha viscut mai.

Chiapas, Kosovo, Txetxènia,
Bòsnia, Palestina...IRAQ ¡
Quanta, quanta guerra,
quantes guerres, quanta sang!

Quantes llàgrimes,
quanta terra,
destruïda, envilida,
enganyada, anihilada
per la mesquinesa humana
dels quatre que es cruen grans.

Grans en el poder
que els van donar les urnes.
Grans en el negoci d'unes lleis
que van fer els grans.

Gran el desconcert
d'uns pobles, d'una terra
que no vol que una guerra
pal·liï els errors.

Errors que es multipliquen
per mor d'aquesta lluita,
que vol girar la truita,
al plat el tall més gros.

Quelcom s'està movent
-i tot a malgrat seu-
Es la consciència humana
que combrega consternada:

*"Només tenim la terra
I la vida que l'omple.
La volem lliure i justa,
Diversa i sense bregues.*

A fora els dictadors!"

NOSALTRES

Alba Bosch

CAPÍTOL 1 <NOSALTRES SOM...>

No ens coneixem, però tenim moltes coses en comú. Alguna cosa unirà les nostres vides: el destí. Junts haurem de canviar el món, però això encara no ho sabem. Nosaltres som...

Em dic Estrella i tinc 15 anys. Faig patinatge i això fa que estigui en plena forma. Però entre els entrenaments i els campionats em queda molt poc temps pels estudis. I només em falta el meu germà petit, que no para d'empipar! M'encanta sortir a les nits, tot i que sovint estic molt cansada perquè vinc d'entrenar. Em porto bé amb els meus amics, però no sé per què crec que tinc alguna cosa que em fa diferent d'ells...

Em dic Blai i tinc 16 anys. Estudio 3 idiomes: anglès, francès i alemany. Els dos primers els domino perfectament i amb el tercer em defenso prou bé. Al institut trec unes notes excel·lents i tots els professors em feliciten. Tinc una germana petita que no em deixa en pau, i els meus pares sempre em manen que li faci de cangur... M'agrada molt sortir amb els meus amics, tot i que a vegades em sento distant d'ells per algun motiu que mai no he arribat a descobrir...

Em dic Abel i tinc 16 anys. M'encanta el futbol. Sempre hi jugo amb els amics o miro partits per la televisió. A més també entreno en un club. Els meus pares no em paren de renyar pels

estudis, la veritat és que els porto bastant malament... Últimament sento dins meu una cosa especial, que em fa diferent dels altres. Ja sé que sembla una xorrada però ja fa dies que em preocupa aquesta sensació...

Em dic Gisela i tinc 16 anys. M'agraden molt les matemàtiques. Ja he guanyat tres concursos i en dos he quedat segona. Ara faig classes

de repàs d'aquesta matèria i també de tot el que faci falta. Però no sóc la típica empollona que no surt de casa, eh... Sense els meus amics m'avorriria un munt! Fa uns dies, però, que amb ells no m'hi sento gaire bé. No és que m'hagin fet res,

però porto alguna cosa al cos que m'ha fet canviar...

Em dic Flavià i tinc 32 anys. Sí, sí: 32. No vull parlar gaire de mi, ni com sóc, ni que faig... No és que sigui una persona estranya, més aviat sóc misteriós i punt. Podreu pensar que sóc molt diferent dels xavals que han parlat abans. Però, perquè m'entengueu, jo sóc la sensació estranya que porten dins del seu cos. Però això no ho saben, de moment...

ATENCIÓ: No et perdís el pròxim capítol on les vides dels protagonistes s'uniran i on descobriran perquè s'han unit.

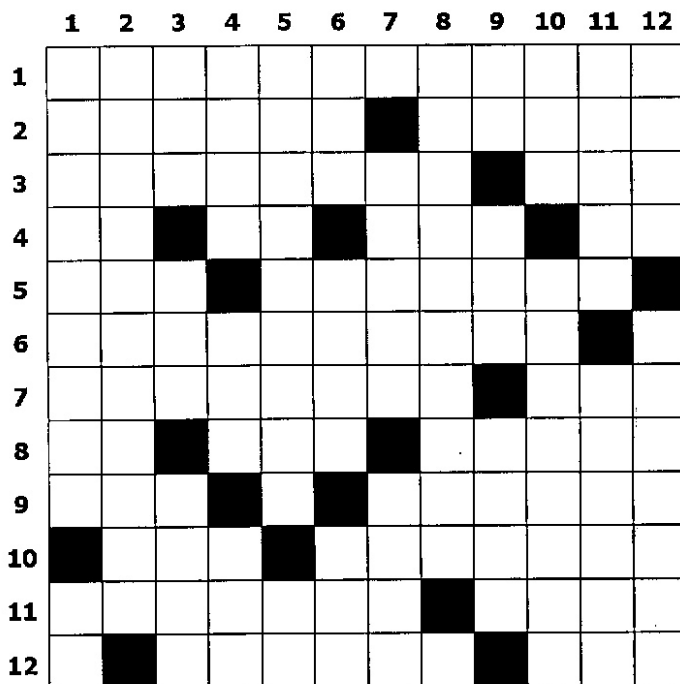

M O ENCREUATS S

M. A. Navarro

Solucions a la pàgina 34

HORIZONTALS: 1. Que té correspondència. 2. Municipi de l'Alt Urgell amb pantà. Peça perforadora. 3. Involuntaris, automàtics. Per a tapar. 4. Revolució Industrial. Article. Sis-cents una. Grau d'un so. 5. Universitat Catalana d'Estiu. Regió del nord d'Itàlia. 6. Faràs públic. Consonant. 7. Mena d'alga verda. Onada, moviment de l'aigua. 8. Institut Tecnològic. Mesura fotogràfica. Impossibilitat, afectat de tolidura. 9. Organització Universitària Territorial. Cent. Es traslladi a peu. 10. De Rússia. Que es lleva d'hora. 11. Forma part del llit. Al revés, divinitat egípcia. 12. La tercera. Illes petites. Acadèmia Alquimista Catalana.

VERTICALS:

1. Acció de corrompre. Nota musical. 2. Cultura de l'oli. 3. Cadena muntanyosa del Marroc. Municipi de la Marina Alta. Cert joc de cartes. 4. Raig de la roda del carro. Certa droga. Clorur Sòdic. 5. Posterior al Neolític. Consonant repetida. 6. D'ell ve el saxofon. Al revés, que no sap, ximple. Capital de l'illa de Menorca. 7. Consonant. (..... Allan Poe). Conforme a la castedat. 8. Foscor, manca de llum. Consonant. 9. Natura Real. Nacionalistes irlandesos. Deixat de banda. 10. Clot, vall. En un mapa, línees que tenen el mateix valor. 11. Respecta, obeeix. Infantesa. 12. De Lapònia. Relatiu a la sàtira.

AMB POQUES PARAULES

MI BATALLA DEL EBRO PARTICULAR d'Ambròs Teixidó

Felip Gallart

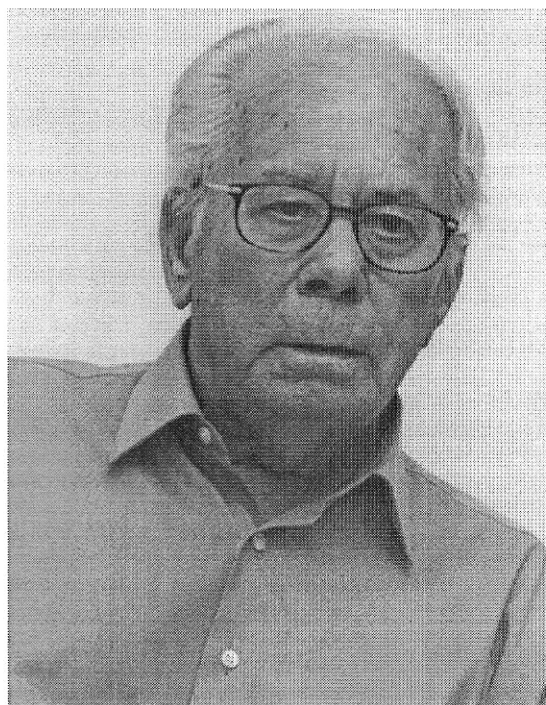
UNES NOTES DE LECTURA

El nostre poble compta ja amb una nodrida nòmina de llibres publicats per fills seus. Ara cal afegir-hi aquesta interessantíssima crònica que el seu autor va viure en una de les pàgines més sagnants de la Guerra Civil Espanyola i la principal de les lliurades a Catalunya en aquesta guerra: la Batalla de l'Ebre, entre el juliol i el novembre de 1938.

Ambròs Teixidó ens explica el que fou, ben segur, l'experiència més decisiva de la seva vida. Reclutat l'abril de 1938 en la famosa i dissortada quinta anomenada del *Biberó* per la joventut dels seus integrants, l'autor tenia llavors només 18 anys, però ens conta que havia vist combatre soldats de només tretze anys.

Després d'una breu instrucció militar a La Granadella se li assigna un fusell metralladora (Maxim) que funcionava amb cintes de bales a un ritme de 700 trets per minut. El 24 d'abril creua el riu Ebre en una maniobra que va agafar per sorpresa l'exèrcit franquista i va permetre l'exèrcit republicà ocupar les poblacions de la riba dreta de l'Ebre i les serres de Cavalls i de Pàndols fins a deturar l'ofensiva davant de Gandesa i de Vilalba dels Arcs.

A partir d'aquí tot el llibre de l'Ambròs Teixidó és la crònica de la seva batalla particular, però també la de tot un exèrcit per tal de donar un nou tomb a la guerra: evitar la caiguda de València, enllaçar Catalunya amb la resta del territori encara controlat pels republicans, enrobustir la malmesa moral dels combatents

republicans i restablir el prestigi de la República.

Ambròs viu un seguit d'aventures d'on en surt miraculosament sa i estalvi, tal com ell mateix s'interroga sense trobar-ne resposta, gràcies a la sort, la providència o la casualitat, qui ho sap? Sa i estalvi sota les bales, la metralla, els obusos, les bombes enemigues, però sobretot sota l'acció devastadora de l'aviació de l'alemanya nazi, aliada de Franco.

La peripècia de l'Ambròs Teixidó dins de la Batalla de l'Ebre és vertaderament sorprenent i esbalaïdora, digna d'una pel·lícula on no hi manca cap ingredient: aventura, lleialtat, valentia, sentit de l'amistat, heroisme, defensa d'uns ideals democràtics que l'exèrcit revoltat va anorrear. Tampoc hi manca el dolor, la mort,

la crueltat i l'absurd d'una guerra, de totes les guerres, que, amb paraules de l'autor, porta a morir els seus fills, uns fills enfrontats i amb objectius diferents però que expiren amb la mateixa paraula a la boca: mare, l'ésser més estimat i que els fa morir finalment com a germans..

Teixidó ens situa en el mapa de la batalla. Cercar i guanyar Flix. Cap a la serra de La Fatarella i d'allí cap a Vilalba dels Arcs, la Massaluca i Corbera on són aturats pels enemics i on esdevé la major part dels fets que relata el nostre autor, sense menystenir la Serra de Pàndols, Coll de Coso i Venta on també hi pateix les conseqüències de la terrible contesa. El seu ingrés a l'hospital de Reus, el retorn al front, la Fatarella, la desbandada cap a Ascó, el pas de la passarel·la per creuar l'Ebre a Flix on ha de realitzar l'arriscadíssima missió d'entretenir l'enemic mentre passaven les restes de l'exèrcit vençut de retirada cap a França.

Ambrós Teixidó ens serveix un llibre que es llegeix d'una tirada. Amb un estil directe, amè i incisiu ens situa de ple en l'acarnissament de la

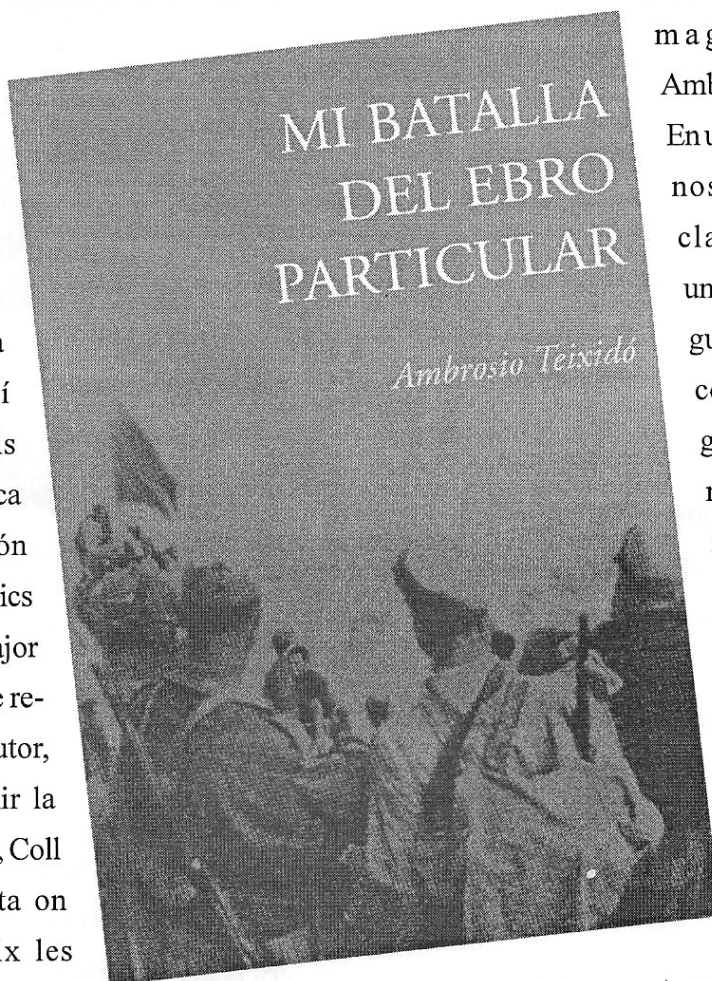
Batalla de l'Ebre que l'autor va viure en la pròpia pell. Un llibre que és autobiogràfic però que és també la biografia del nostre passat, un passat heroic i dissortat on uns guanyaren la guerra i els altres guanyaren la història, una

història que ens serveix magníficament Ambrós Teixidó.

En uns temps com els nostres, amb els clams gairebé unànimes contra la guerra de l'Iraq i contra qualsevol guerra, en plena recuperació de la nostra memòria històrica penso que el llibre de l'Ambrós Teixidó no solament és necessari, és imprescindible. I ho és

perquè és un record i homenatge a tots aquells que van enviar a matar i a morir en una guerra terrible, però també perquè les generacions futures aprenguin que la dignitat i la pau són els tresors més valuosos.

Jo només demano una cosa a l'autor: que continuï les seves memòries, que ens expliqui la seva estada al camp de concentració de Pamplona, el seu retorn a Artesa, la crua postguerra, tots aquells que l'hem llegit ben segur que li ho agraiem, sincerament: gràcies.

TOT ESPERANT UNA RESPOSTA!!!

Maria Serra

Les voreres són per...

El nostre poble ja capitaleja, és a dir que la gent ens tornem com els de les ciutats, on els automobilistes aparquen el seu cotxe on els dóna la gana, aquí també passa el mateix perquè a la gent tant els fa aparcar el cotxe o el tractor damunt de les voreres o davant d'una porta, i que la gent d'aquella casa no pugui sortir amb facilitat, o al mig del carrer on no queda lloc per poder passar un altre cotxe i ja no dic un tractor amb la carreta (perquè aquest poble, és un poble pagès i per cultivar els camps s'utilitza el tractor amb les diferents màquines, que solen ocupar molt espai d'ample).

L'altre dia, tot anant a l'escola, vaig haver de baixar de la vorera i passar per la calçada (uns cotxes ocupaven la vorera), mentre un cotxe que tenia molta pressa per passar i anar al bar a fer el cafè, va començar a *pitjar* com un desesperat i dient beneïtes, a les quals no vaig contestar, però al baixar del cotxe (deixant-lo al mig del carrer) i al passar, jo, pel seu costat va voler

demanar-me explicacions, per què no passava per la vorera i per què no vaig apartar-me al sentir el seu clàxon i així ell podria passar per la calçada ja que tenia preferència. Sols me'l vaig mirar al mateix temps que li contestava: *i les voreres, són per passar els vianants?*

De cop va mirar a un costat i a l'altre del carrer i va veure les voreres totes plenes de cotxes i inclòs ell havia deixat el seu, damunt d'una. Sense dir res més va anar a treure el seu cotxe i deixar-lo correctament perquè la gent pogués passar pel carrer sense dificultat ni perill.

Però això no sols passa al carrer Nou i Sant Ramon, sinó a tots els altres carrers del poble,

perquè circular pel nostre poble és com fer una cursa d'obstacles.

Tot això, per la gent jove, no té tanta importància perquè tenim els reflexos en òptimes condicions. Però i els infants, que van molt ràpids i no miren res al baixar de la vorera, i si en aquell moment passa un cotxe?

I la gent gran, que va més a poc a poc i els seus reflexos són més minsos, si han de pujar i baixar de les voreres, els representa una gran dificultat i un gran problema.

Després d'exposar totes aquestes raons,

demano a tots els artesencs i artesenques que siguem més cívics alhora d'aparcar als carrers i si tenim garatge, aparquem el cotxe. I per anar d'un lloc a l'altre, del mateix poble, si és possible, ho fem a peu (que és molt bo per la salut)

Tot això ho dirigeixo a qui correspongui de fer complir les ordenances perquè la gent aparqui els cotxes o tractors correctament i no damunt de les voreres i si no és així posar-los una bona multa o fer-los fer algun servei social pel poble.

Gràcies !

HÉCTOR BESORA, EL FUTBOLISTA D'ARTESA DE LLEIDA

Daniel H Badia Redactor d'esports de Catalunya Ràdio

Héctor Besora sembla que hagi arribat a la maduresa com a futbolista amb només 25 anys i el Terrassa FC, el seu actual club, se n'està aprofitant.

L'Héctor, nascut el 26 de juliol a Artesa de Lleida, ja fa 9 temporades que juga al màxim nivell futbolístic, malgrat la seva joventut, i ningú s'atreveix a pronosticar fins on pot arribar.

Ell, tan prudent i caut com sempre, reconeix que es troba en un bon moment de la seva carrera "no hi ha cap dubte que l'experiència ajuda molt. A mesura que un es va fent gran va aprenent, però no només del futbol sinó també de la vida. Amb el pas del temps, cada cop s'és més intel·ligent perquè s'aprèn dels errors comesos".

I a fe que l'Héctor ha sabut treure rendiment de les experiències viscudes i d'aquesta filosofia de la vida, perquè aquesta temporada podem tornar a gaudir del futbol dels seus millors temps: agosarat, ràpid, vertical, capaç d'inventar aquella jugada inversemblant i desequilibrant per al contrari.

L'Héctor Besora va començar a jugar a futbol a l'Artesa de Lleida, d'on el va fitxar la UE Lleida en edat infantil. La temporada 1994-95, amb només 17 anys recent fets, després de fer la pretemporada amb el primer equip del Lleida, que aleshores entrenava Mané, va jugar cedit a Segona divisió B amb el Gimnàstic de Tarragona. Acabat l'aprenentatge accelerat amb el Nàstic, l'Héctor va tornar al Lleida per debutar a Segona divisió A, amb Antonio López a la banqueta. Acabada la temporada 1995-96, el Reial Madrid es fa fixar en la "perla" del planter lleidatà i li va fer un contracte per 3 temporades: amb el filial madridista hi va jugar les temporades 1996-97 i 1998-99 i la tem-

porada pont (1997-98) la va tornar a jugar a Segona A, cedit a l'Extremadura, amb qui va aconseguir l'ascens a Primera divisió. Després de la seva etapa madridista va jugar amb el Múrcia (la temporada 1999-2000), amb qui va aconseguir el segon ascens de la seva carrera, a Segona divisió A; i amb el Castelló (2000-02), abans de fitxar pel Terrassa a les acaballes de la temporada passada.

Amb l'equip egarenc va aconseguir l'estiu passat el tercer ascens de la seva carrera, altre cop a Segona A, i aquesta temporada l'Héctor Besora torna a assaborir el futbol de la segona categoria més important del futbol espanyol: "a Terrassa estic molt bé. Em trobo molt a gust perquè el club és com una família i, a més a més, soc a prop de casa i això m'ajuda molt". I és que l'Héctor, per molt lluny que es trobés, sempre ha tingut temps per al seu poble, del qual n'ha presumit: "per mi és un orgull poder representar Artesa de Lleida per allí on vaig, perquè jo em considero un noi de poble. Espero que Artesa estigui orgullosa de tenir un jugador de futbol a nivell professional".

Amb només 25 anys, potser la millor edat per a un futbolista, l'Héctor encara té molts objectius per assolir en el món de l'esport, però no s'amaga de reconèixer que el principal és poder jugar a la Primera divisió: "la il·lusió de qualsevol futbolista és poder jugar a Primera i jo lluito per això. Tal com està el futbol actualment és complicat, però jo ho intentaré perquè la il·lusió no te la pot treure ningú".

Mentre esperem que arribi aquest dia, els aficionats al futbol podran continuar situant Artesa de Lleida al mapa gràcies a les virtuts d'aquest futbolista que en passeja el nom amb orgull.

L'Héctor en la seva etapa a la U. E. Lleida

L'Héctor (tercer del costat dret fila davantera) amb l'infantil de l'Artesa de Lleida

L'ESTEL DE CINC PUNTES, Felip Gallart (2002)

Miquel Viladegut

La novel·la de Gallart, molt ben estructurada i amb tots els components magníficament travats, té els ingredients necessaris de tota novel·la policíaca: una trama mínimament complexa on es barregen diners, sexe i assassinats; un espai físic ben acotat, que és la Lleida d'avui; un temps precís, marcat pels mesos de novembre i desembre i la boira eterna; i uns personatges variats, preferentment de la classe mitjana-alta, molt ben caracteritzats físicament i psicològica, embolicats en afers del tot foscos. La novel·la, que es llegeix bé, amb un bon equilibri entre la part narrada, la part descrita i la part dialogada, amb un lleguatge fluid, realista i, a voltes, poètic, condueix el lector, immers completament en la intriga i acompanyat sovint per l'investigador privat lleidatà Ramon Barberà, cap a la resolució del cas.

Els fets arrenquen de l'anunciat tancament de les Confeccions Planell, botiga situada al cor mateix de la ciutat. Dos germans, Robert i Tasiè Planell, amb punts de vista oposats, s'acaren al tancament definitiu del negoci familiar, un negoci que naix en la immediata postguerra i que ha fet créixer el pare. Com sol passar, però, les decisions dels rics posen contra la corda la gent més desfavorida econòmicament parlant (en aquest cas, el grupet de dependents que hauran de ser acomiadats). El narrador focalitza immediatament un dels empleats més antics de la botiga: el Carles Casbestany, completament abatut, que camina d'esme, tentinejant a causa de l'alcohol i amb els ulls plorosos, pel carrer Major de la ciutat. A partir d'aquí, tota la maquinària novel·lística es posa en moviment: un primer assassinat, un inculpat, un empresonament, una família desfeta, un investigador privat, etc.

Per mi, la novel·la de Gallart té el gran encert de centrar l'acció en el punt neuràlgic de la ciutat de Lleida: l'Eix comercial. I ho dic, perquè els lleidatans no comptàvem encara amb cap

novel·la policíaca que veiés en el nucli de la ciutat font d'inspiració novel·lística. És cert que escriptors contemporanis com Rosa Fabregat, Pep Coll, Francesc Pané, Emili Bayo, Vidal Vidal..., fan referència o ambienten una part de la trama d'alguna de les seues obres a la ciutat de Lleida; però és cert, crec, que ningú no s'havia atrevit encara, com ho ha fet Gallart, a escriure una novel·la, i menys una novel·la policíaca, que agafés com a marc i hi fes passejar els seus personatges, des de la primera línia de la història fins al mot que la tanca, a la capital del ponent català.

Lleida no és, en la novel·la de Gallart –si descomptem potser les referències a la boira que conté *L'estel de cinc puntes*–, la ciutat poètica o idíl·lica dels grans poetes i prosistes del segle XIX o del XX. En part, és cert, hi ha la Lleida de sempre, un pèl plàcida, quieta, però sobretot Gallart ens dibuixa en aquesta novel·la una ciutat rabiosament actual, que canvia, que s'expansiona, i que també oblida, que ha vist com, per exemple, els portals i els aparadors elegants d'altres temps, com les botigues de sempre, han estat engolits per la voracitat de les franquícies. Gallart ens fa recórrer amablement tota la ciutat: des del centre (pl. Paeria, Porxos de baix, Arc del Pont, Blondel, Sant Antoni) fins als altres carrers de la ciutat (Ronda, Fleming, pl. Mossèn Cinto, Rovira Roure, pl. Europa...) i els barris (la Nova Balàfia i una breu referència a Pardinyes). Hi ha la Lleida de la droga, de la prostitució, de l'esoterisme... Potser, en el fons, el narrador sent una certa nostàlgia per la Lleida d'abans, però a la vegada hi ha un goig per la Lleida que és capaç d'obrir-se al futur; una Lleida que ha conegut la grisor de la dictadura, però que ja ha estat tocada per la democràcia; ambivalent, a vegades, però sobretot decidida, amb personalitat, que està immersa en un procés de canvi i que el viu en el dia a dia sense saber

exactament la fesomia que presentarà demà o demà-passat.

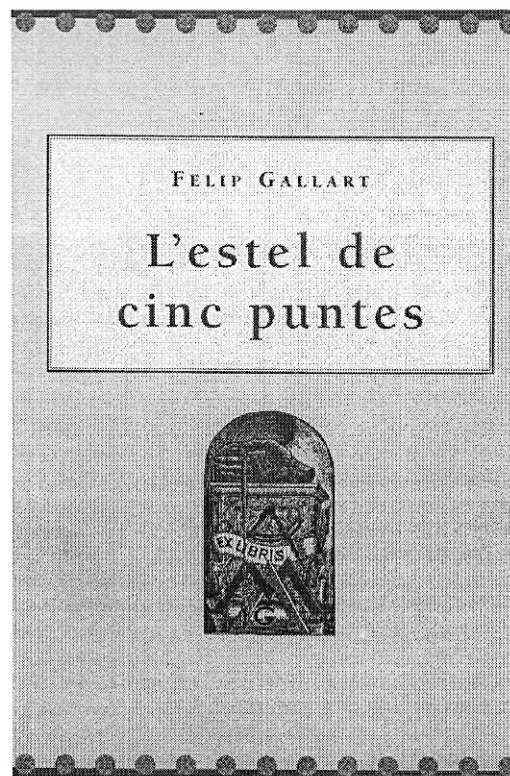
L'estel de cinc puntes és la història de les misèries, els secrets i els interessos dels rics enfront de la innocència i la impotència dels desheretats. Gallart retrata molt bé el món opulent i corrupte dels Planell; la doble moral de la burgesia; les cases dels rics... Gallart ens presenta no només els trets ben definits dels germans Planell i el punt de vista desigual que sobre tots dos té la seua mare, sinó que ens sap introduir perfectament en la conversa banal de la Teresa Nogués (esposa del Rober Planell) i de la Marisi Romilans (una amiga de la Teresa que acaba de comprar-se un apartament a Vaquèira), o ens descriu l'"esplèndida maduresa" de la Teresa, les infidelitats de la Txell Pallerols (la dona del Tasiel Planell), l'histrionisme i la insolència del dentista Àlvar Fuentes. Hi ha també, en la novel·la, una gran varietat de personatges secundaris: l'Elies Bordons (inspector de la Unitat d'Investigació dels Mossos d'Esquadra), la Pelagueia (prostituta russa), la Paquita (secretària del Ramon Barberà), la Roser (companya de Ramon Barberà), el Roger Cercós (ajudant del Ramon Barberà), el Ferran Balanyà (directiu de "la Caixa")...

De tota manera, penso que el personatge pel qual Gallart sent més simpatia i s'interessa més és el de Ramon Barberà, el detectiu privat que emergeix en el segon capítol de la novel·la, un home amb arrels a les Cadolles, que ve de passar un cap de setmana a Barcelona per apaivagar el dolor causat per la mort recent del pare i en el qual em sembla veure una mena d'alter ego de Felip Gallart. Es tracta d'un personatge enamorat de la boira lleidatana, cultivat, que escolta Albinoni i Jacques Brel, que llegeix els romàntics anglesos, Agelet i Garriga i Salvat-Papasseit, que s'interessa per les llibreries de vell, que reflexiona sobre la vida...

Com tota novel·la policíaca clàssica, *L'estel de cinc puntes* també conté una bona dosi de crítica social –fins i tot, en aquest cas, un breu apunt de crítica municipal. I és que Gallart sembla fer cas de les paraules del poeta Gabriel

Ferrater, que una vegada va escriure: «Si no és damunt la base d'una idea de la societat, no es poden escriure bones novel·les, ni té cap solta provar d'escriure'n». Gallart té una concepció determinada de la societat i, si fem memòria d'altres obres que Gallart ha escrit, sap també en quina banda està: la dels desheretats, la dels «oblidats». Crec que en el personatge del Ramon Barberà hi ha la visió que de la societat té el Felip Gallart.

Gallart ha estat també molt hàbil a l'hora de triar el lèxic de la novel·la. Sense oblidar el valor simbòlic, poètic, dels mots, sap baixar amb encert als registres col·loquials i als vulgars, plens d'expressions i de frases fetes, aforismes, mots grollers, que donen una perfecta versemblança a tot el relat: "Ai, Jesús i Maria Santíssima!", "que els facin un nus a la cua", "bona nit i tapa't", "cantar les quaranta", "no veure ni en forat ni en finestra", "perdre la xaveta", "gent jove, pa tou"... "et faràs fotre", "quins trons que té", "la mare que els va parir", "fill de puta"... Tot això, juntament amb l'encert del títol que uneix el món de la màgia i el món de la matemàtica, i que és la clau que desvetlla l'enigma de la novel·la, és, per mi, aquest estel de cinc puntes que el Felip Gallart ens ofereix per a la lectura.

OTORGAMENT DE LLICÈNCIA PER A LA CONSTRUCCIÓ DE L'ERMITA DE SANT RAMON NONAT D'ARTESA DE LLEIDA

Josefina París - Isidre Puig

Els treballs d'investigació històrica són estudis minuciosos i lents, fonamentats, bàsicament, en documentació guardada i preservada en arxius públics i privats, d'arreu el territori.

La documentació dels arxius públics organitzada i catalogada segons les tècniques que marca la normativa vigent, és de fàcil accés i la recerca de dades per part dels investigadors és ràpida i eficaç.

Quan es tracta de documentació dipositada en arxius particulars o privats, la recerca, sovint, és un xic més complicada. De vegades ens trobem davant de fons documentals no catalogats, cosa que dificulta la localització dels documents. També ens podem trobar amb mesures restrictives d'accessibilitat per part de les persones que estan al capdavant dels arxius, cosa que dificulta i a vegades impossibilita la feina de recerca de l'investigador.

Malauradament, durant anys, l'accés de l'Arxiu Diocesà de Lleida ha estat complicat per a molts investigadors. Diferents documents allí guardats, mai no s'havien pogut consultar. Ara, sortosament, sembla que les coses han canviat, d'un temps ençà.

Aquest és el cas que ens ha passat amb el document de compromís que Francisco Jové i Anglés va signar davant notari per construir l'ermita de Sant Ramon Nonat d'Artesa. Després de molt temps de buscar-lo, ara s'ha localitzat a l'Arxiu Diocesà de Lleida.

De totes maneres, tot i ser un document que no ens aporta res de nou sobre la història i el procés de construcció de l'ermita de Sant Ramon, sí que és un document prou important, que cal comentar i donar a conèixer perquè ens reafirma tot el que s'havia escrit sobre el títol de Patronat, drets i obligacions de la família Jové envers la capella del Nonat.

Anàlisi del document

Aquest document localitzat, com hem dit, a l'Arxiu Diocesà de Lleida, en el Lligall del bisbe Sánchez Ferragudo, núm. 5, és el compendi de tres actes diferents que va signar a Lleida el dia 28 de setembre de l'any 1776, Francisco Jover i Anglés, llaurador i veí d'Artesa de Lleida, davant el notari de la ciutat, Joaquim Berga i Vidal i testimoniat per Josep Berga i Pocurrull, escrivà, i Ramon Casanoves, perruquer, tots dos veïns de Lleida.

Les actes que componen el mencionat document són les següents: a) Promesa i obligació de construir una capella en honor de Sant Ramon Nonat al poble d'Artesa. b) Informe del Rector d'Artesa. c) Atorgament de llicència per la seva construcció.

a) Promesa i obligació de construir una capella en honor de Sant Ramon Nonat al poble d'Artesa.

El dia 24 d'agost de l'any 1776, Francisco Jover i Anglés, llaurador i veí d'Artesa, mogut per la devoció que sentia envers la figura de Sant Ramon Nonat, i subsidiat, a la vegada, per la seva filla Rosa Salas i Jover, viuda i domiciliada a la vila de Reus (Tarragona), demanava permís al Senyor Bisbe de Lleida, Illm. Dr. Joaquim Antonio Sánchez Ferragudo, per construir, al poble d'Artesa, una capella i altar dedicats al Nonat. Es detallava que el lloc escollit per a la construcció del nou temple, era vora el Camí Ral que conduïa a Lleida, a una distància de sis cents passos del nucli urbà d'Artesa, en un indret elevat i molt bonic que es divisava fàcilment des de la població.

b) Informe del Rector d'Artesa

A continuació el Rector de la parròquia d'Artesa, mossèn Felip Martínez, remetia al

Sr. Bisbe de Lleida un informe signat el dia 31 d'agost de l'any 1776, en el qual afirmava que al poble d'Artesa hi havia una gran devoció entorn a la figura de Sant Ramon Nonat i que tots els anys, el dia després de l'Assumpció de la Verge Maria, festa major del poble, es celebrava una festa solemne en honor del mencionat Sant.

El Rector considerava que l'edificació d'una capella en honor del Nonat seria positiu perquè augmentaria la devoció del Sant, al poble. També considerava que el lloc on es volia construir l'edifici era molt apropiat perquè es trobava a prop del nucli urbà d'Artesa i això permetria que els devots de la població hi poguessin acudir còmodament.

c) *Llicència per construir*

Amb data del dia 18 de setembre de l'any 1776, el Vicari general, en nom del Sr. Bisbe de Lleida, donava permís i llicència a Francisco Jover i Anglès, d'Artesa, per construir una capella en honor de Sant Ramon Nonat.

L'acta obligava Francisco Jover i Anglès i els seus successors a construir, a expenses seues, una capella amb un altar dedicat al Sant. S'estipulava que l'edifici hauria de tenir un campanar i una campana per tocar a Missa i així poder avisar i cridar al culte la població. També s'estipulava que la capella s'havia de dotar amb les jocalies i ornaments següents: ara, mantells, casulla, alba, missal, vinagres, platet, canelobres, cera, sacras, creu, campaneta, calze, patena, corporals, purificadors, lavabos i tot el necessari per a la celebració del Sant Sacrifici de la Missa. Totes les jocalies que l'atorgant, Francisco Jover i Anglès manés fabricar per la capella, no es podien extreure del recinte, sota cap pretext. Havien de servir, exclusivament pel culte i l'ornamentació de la capella.

Per custodiar tots els ornaments i jocalies es manava construir una calaixera que es col·locaria a la sagristia de la capella i la família Jover es reservaria la clau dels mencionats ornaments.

La casa Jover i tots els seus successors tenien el títol de Patronat de la capella i estaven obligats a mantenir-la, reparar-la, i jocaliar-la. En cas

de guerres o altres calamitats, si aquesta s'enderroqués, la família Jover no estava obligada a reconstruir-la.

De les claus de la porta principal i de la sagristia se n'havien de fer dues còpies. Una d'elles s'havia de lliurar, perpètuament, al Sr. Rector de la parròquia d'Artesa i els seus successors; l'altra, també perpètuament, era per a Francisco Jover i Anglès i els seus hereus perquè poguessin visitar la capella, celebrar misses i altres devocions, sense dependència ni contradicció de ningú, sempre que volguessin.

Document d'atorgament de la llicència per a la construcció de la capella de Sant Ramon Nonat

Arxiu Diocesà de Lleida, Lligall del bisbe Sánchez Ferragudo, núm. 5.

Escritura de promesa y obligación de fabricar una capilla, con su altar dedicado al glorioso San Ramón Nonat, y con el cargo de jocaliarla, y repararla, en el término del lugar de Artesa, obispado y corregimiento de la ciudad de Lérida, con la esperanza del Decreto, y aprobación del Illmo. y Rvmo. Señor Obispo de la citada ciudad, y su obispado, hecho, y otorgada por Francisco Jover, y Anglés, labrador de la misma villa.

• Por ante mi Joaquín Berga, y Vidal, escribano público real colegiado del número de la referida ciudad, a los veinte, y ocho días del mes de setiembre del año del Señor del 1776.

En la ciudad de Lérida, del Principado de Cataluña, a los veinte, y ocho días del mes de setiembre del año del Señor mil settecientos, setenta, y seis: Francisco Jover, y Angles, labrador vezino del lugar de Artesa, obispado, y Corregimiento de dicha ciudad, respeto de que movido de la grande devoción tiene, y professa al gran padre San Ramón Nonat lustre del Principado de Cattaluña, y con el subsidio espera de su hija Rosa Salas i Jover, viuda en la

villa de Reus domiciliada, para coadjuvar el recto, y santo fin, que se expresará, y a maior honrra, y gloria de Dios, y obsequio del mismo San Ramón, desea construirle, y edificarle una hermosa capilla, y altar fuera del referido lugar, y en un parage muy ameno, y delicioso inmediato, a la carretera Real, que va de dicho pueblo, a esta ciudad bastante elevado, distante de aquel como unos seis cientos passos, de manera que la proyectada capilla pueda verse de todo el expressado lugar, a fin de que sus vezinos, que lo son verdaderos devotos de este santo, puedan desde sus casas venerarle, e implorar su patrocinio, en todas sus necesidades, para cuió efecto acudió en veinte y quatro del passado agosto, a Nuestro Illmo., y Rvmo. Prelado el Seor Obispo D.Dn. Joaquín Antonio Sánchez Ferragudo, digníssimo Obispo de esta ciudad, y Diócesi, y le presentó una humilde súplica, en solicitud de lo que queda relatado para que por un efecto de la notoria benignidad de su Illma., fuesse de su dignación, el dar el debido, e indispensable beneplácito a que concedió dicho Señor Illmo., con el Decreto siguiente = Lérida, y agosto veinte, y quatro de mil settecientos, setnta, y seis. Informe el Rector, y Cura Párroco del lugar de Artesa, lo que se le offriere, y pareciere sobre el contenido de este memorial = Assí lo decretó, y firmó. Joaquín Obispo de Lérida = Por mandato de su Alma al Obispo Dr. Dn. Joaquín Carrillo, notario real, secretario = A continuación de dicho Decreto fue dado por el cura de dicho lugar el informe, que sigue = en cumplimiento de mi Illmo. Señor digo. Que es grande la devoción que tienen los vezinos del lugar de Artesa, a San Ramón Nonat, pues todos los años, en honra, y gloria del Santo, le celebran una fiesta solemne el dia inmediato después de la Assumpción de la Virgen maría, que es el de la fiesta maior del lugar, y por consiguiente edificándose la capilla, que se intenta crecerá mucho más la devoción del santo. Es verdad, que el suelo destinado para construir dicha capilla, no dista más a poca diferencia de lo que expressa el suplicante, y con las circunstancias individuadas por el mismo suplicante, las que pueden ser

occassión de visitarse muy amenudo el santo. En lo demás que pide el suplicante nada tengo que dezir, pues me parece no puede ser en perjuicio del párroco. Assí lo siento, y firmo en Artesa a los treinta, y uno del mes de agosto de mil, settecientos, setenta y seis = Felipe Martines, cura Párroco de Artesa = En vista de lo que el mismo Señor Illmo. Provehó, y decretó = Lérida, y setiembre diez y ocho de mil, settecientos, setenta y seis = Concedese a esta parte, la licencia, que solicita sin perjuicio de la parroquial, y del Párroco, y con la obligación, que deberá preceder de jocaliar. Y dotarla competentemente, y recibida solemne-mente dicha obligación, y no antes, se procederá, a la construcción de dicha capilla, la que concluida nos avisará, para determinar, lo que haia lugar, Assí lo provehió, y mandó su Illma., el Obispo mi Señor, de que doy fee, y lo firmó nuestro provissor, vicario general, y Governador = Dr. Dn. Mariano Ambrosio Escudero vicario general, y governador = por mandado de su Illma. El Obispo mi Señor Dr. Dn. Joaquín Carrillo maioral secretario = En cumplimiento de lo que y para que tenga el más pronto, y puntual efecto, la execución de tan santa obra, el susodicho Francisco Jover, y Angles, por ante mi el infrascrito escrivano presentes por testigos los abajo nombraderos, dixo que de su buen grado, y espontáneamente, por si, y sus herederos, qualesquier que sean, se obligaba, y obligo ha construir, y edificar, una capilla, en el parage tiene arriba expressado, consagrada a Dios Nuestro Señor, y al Glorioso San Ramón Nonat, y construir en aquella un altar, el mismo Santo, dotarla con unos adornos competentes, como son ara, manteles, casulla, y alba, missal, vinageras, y platito, candeleros, y cera, para quando el otorgante, y los demás de su casa, querrán hazer celebrar missas en la citada capilla, sacras, cruz, y campanilla, cáliz, patena, corporales, purificadores, y lababos, con todas las demás sagradas vestiduras, y jocalias precissas, y menesterosas para la celebración del Santo Sacrificio de la Missa, a cuió fin y para la maior custodia, mandará construir una calaxera, que pondrá, en la sacristia de la referida capi-

lla, reserbandose la llave de dichos ornamentos para si, sus herederos, y successores, como y el título de Patrono de la misma capilla perpetuamente, que quiere serlo de aquellas, quedando a su cargo el mantenerla, repararla, y jocaliarla en lo successivo por si, y sus successores, pero no quiere quedar thenido la rehedificarla, en caso que por guerras, o por otros infortunios, se derribasse dicha capilla en la que hará construir un campanario, con sucampana para tocar a missa, todo a sus propias espensas, queriendo, y expressamente ordenando, que las referidas jocalias, que dicho otorgante hará fabricar, y dará a la citada capilla, no puedan sacarse, ni extraherse de ella, ni invertirse en tiempo alguno en otra cosa, pues deben servir perpetuamente, para el culto, y adorno de la notada capilla de San Ramon, y que assí en la puerta principal, como en la de la sacristia de aquella, deba haver dos llavers, la una de las quales luego de concluida, adornada, y aprobada por el Señor Obispo, o por su Señor provissor, y Vicario General dicha capilla, deba entregarse al Rdo. Cura Párroco de la parroquial de Artesa, en poder de el qual, y de sus successores curar, en el mismo pueblo permanecerá perpetuamente, y la otra de dichas llaves de la puerta principal, y sacristia de la referida capilla se las reserba dicho Jové, y Anglés, para si, y susherederos, y successores perpetuamente, para que puedan visitarla, y hazer celebrar missas, rosarios, y demás devociones siempre, que se les ofreciere, sin dependencia, ni contradicción de alguno, y con estas circunstancias, prevenciones, y reservas, y no sin ellas, ni en otra forma, promete el otorgante hazer, executar, y cumplir, todo lo que queda dicho, si, y de la mesma conformidad referida, sin dilación, ni excusa alguna, baxo obli-

gación de todos sus bienes muebles, y citios, havidos, y por haver, voces, derechos, y acciones suias qualesquier, que sean, renunciando, para ello, a toda ley, y derecho, y en este particular pueda sufragarle, y a la que prohíbe la general renunciación, y a su maior firmeza y seguridad, lo juró, en su alma, a Dios Nuestro Señor, sobre una señal de Cruz, en mano, y poder de mi el infrascrito escrivano, como a pública persona recipiente, y perpetuamente, y es de notar, que del presente instrumento, insiguiendo lo mandado por su Magestad (que Dios guarde) con real pragmática, deberá tornarse la razón correspondiente, en el registro del officio de hipotecas de esta ciudad, dentro el término de seis dias desde oy en adelante contaderos prefigidos por la ley, sin cuio requisito no haría fee en juhicio, ni fuera de el, como en cumplimiento de mi obligación, lo he advertido al otorgante, y de haverlo executado, con el presente doy fee. Y assí lo otorgo en la misma ciudad de Lérida dichos dia, mes, y año, siendo presentes por testigos Joseph berga, y Pocorull escriviente, y Ramón Casanoves, peluquero ambos de la propria a esto llamados, y rogados = Francisco Jover, y Anglés = Ante mi Joachón Berga, y Vidal, escrivano que doy fee conocer al susodicho otorgante, que firmo de puño propio.

Signo de mi Joachin Berga, y Vidal, escrivano de su Magestad (que Dios guarde) vezino, y del número, y colegio de la ciudad de Lérida del Principado de Cattaluña, que el susodicho auto de obligación, por mi recibido, sacado de propria mano de su original, queda en mi officio, y con aquel fielmente comprobado requerido saque por duplicado, y signe, y cerré en la misma ciudad de Lérida, dichos dia, mes, y año, en testimonio de verdad.

PROPOSTES DE LES ENTITATS D'ARTESA AL NOU AJUNTAMENT

Alternativa Ecologista d'Artesa

L'alternativa demana al nou consistori que valori la necessitat de fer seves les propostes que segueixen:

Medi Ambient

-Continuar potenciant la recollida selectiva dels Residus Sòlids Urbans, tot ampliant la recollida a altres materials: olis de cuina, bombetes de llum, fluorescents...

-Continuar la recollida selectiva pel mètode "porta a porta", sobretot pel que fa a la matèria orgànica i materials de rebuig evitant així la incomoditat i les males olors pròpies dels contenidors d'aquests tipus de residus.

-Fer una campanya de conscienciació ciutadana per tal de tenir els carrers i encontorns de la població nets i lliures de qualsevol residu.

-Continuar recolzant activitats de plantar arbres (sobretot alzines i altres varietats autòctones) així com tenir cura de l'arbrat existent

-Potenciar i tenir cura de certes zones i encontorns de la població aptes per a passejar ,caminar etc.: passeig del canal, Sant Ramon...

-Millorar l'aspecte general de la població pel que fa a la creació de zones i petites placetes amb arbrat, jardineres i bancs.

-Recolzar l'escola pel que fa a l'educació i conscienciació dels nens i nenes en el respecte al medi ambient i els bons hàbits de consum

per tal de millorar la salut i la qualitat de vida (bons hàbits alimentaris, ús correcte de l'energia i l'aigua, recollida selectiva, respecte pels animals...)

-Potenciar les Setmanes Agràries donant suport a la informació que vetlla per la salut ciutadana i del planeta: agricultura integrada, agricultura biològica (o ecològica).

-Controlar que cap indústria instal·lada no pugui causar danys al medi ambient amb abocaments incontrolats o residus perniciosos, així com evitar la futura implantació d' aquelles que puguin ser igualment negatives o causin molèsties als veïns (males olors...)

-Ser estrictes en el compliment de l' Ordenança Municipal pel que fa a la implantació d'antenes de telefonia mòbil, així com controlar els terminis de la que hi ha instal·lada al centre de la població.

-Recolzar qualsevol activitat, acció o iniciativa que vagi encaminada a la conscienciació i millora del medi ambient en general i de la qualitat de vida de les persones en particular.

Protecció dels animals

-Donar a conèixer i posar en marxa l'Ordenança Municipal sobre tinença d'animals de companyia adequada a la "Llei de protecció dels animals".

-Estimular –junt amb altres municipis- la creació, dins de l'àmbit del Consell Comarcal

del Segrià, d'una Protectora d'Animals Comarcal, tal com ha fet el Consell Comarcal de l'Urgell.

-Adequar un refugi temporal per a animals abandonats al terme i població d'Artesa de Lleida i lliurar-los posteriorment a la Protectora "Associació d'Amics dels Animals del Segrià" o a la futura Protectora Comarcal quan es creï perquè puguin ser cedits en adopció.

-Vetllar perquè els animals que tenen amo/a compleixin les normes de l'Ordenança Municipal de tinença d'Animals domèstics".

-Vetllar perquè els animals domèstics no donin cap molèstia als habitants tot controlant sorolls o evitant d'embrutar els carrers amb excrements etc.

Propostes de l'A.J.A.L.L. per al poble

Aquestes són les propostes que L'A.J.A.L.L. fa al poble d'Artesa de Lleida i les defensarem i reivindicarem sigui quin sigui l'equip de govern que surti escollit en les properes eleccions municipals, són les següents:

-Lokal. Volem un nou espai obert a la gent en el qual tothom pogués posar en comú i desenvolupar les seves inquietuds. Aquest estaria gestionat pel jovent del poble i seria un nou espai de sociabilitat, reunió i cohesió social.

-Poliesportiu. Creiem que s'han d'ampliar i acondicionar degudament les precaries instal·lacions esportives que tenim en aquest poble. La idea que tenim és la d'un poliesportiu cobert, amb vestuaris i equipament de manera que quedessin ampliat els espais esportius, de lleure i trobada per a tothom.

-Penya. Del jovent per a la Festa Major. Manifestem la nostra intenció d'organitzar una penya per la Festa Major com espai de trobada i de divertiment. No volem pas boicotejar els actes, sinó ampliar-los i coordinar-los per a que tothom s'ho passi bé.

-Emissora de ràdio popular d'Artesa de Lleida. Crear una emissora de ràdio per a que tothom hi pugui treballar i participar. Seria un nou puntal, juntament amb la revista "la Femosa", per a continuar difonent el pensament i la cultura popular i crear nous canals d'opinió que afavoreixin el debat cultural, polític i social en la nostra vila.

-Ordinador. Sol·licitem un ordinador per poder gestionar tota la burocràcia i paperassa de l'associació de joves (ni que sigui de segona mà).

-Crear una pàgina web del nostre poble oberta a tothom en la qual podríem donar a conèixer la vila, la nostra gent i el que hom vulgui.

-Organitzar un mercat d'intercanvi de bens i serveis sense fins lucratiu. La idea és organitzar un mercat popular cada dos o tres mesos en el qual no hi correrien els diners. Les persones participants intercanviarien objectes, roba, serveis (de perruqueria, lampisteria, electricitat...) per altres.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament: 973 167162

Assistent social: dimecres alterns, 973 167315

Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h

Farmàcia: 973 167204

Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda

La Femosa 973 167874

Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-lleida.xctl.net

Metge: 973 167291

Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius tot el dia, 973 142029 / 973 142033

Museu: Hores convingudes (Ajuntament)

Taxi: 973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h 10 min	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
6 h 30 min			4 h 30 min	
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				

SOLUCIONS ALS MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS: 1. Corresponsal. 2. Oliana. Broca. 3. Reflexes. Tap. 4. Ri. Lo. DCI. To. 5. UCE. Ligúria. 6. Publicaràs. S. 7. Closteri. Ona. 8. It. Din. Tòlit. 9. Out. C. Cam ini. 10. Rus. Matiner. 11. Matalàs. Sisi. 12. I. Illots. AAC.

VERTICALS: 1. Corrupció. Mi. 2. Oleicultura. 3. Rif. Ebo. Tuti. 4. Rall. LSD. Sal. 5. Eneolític. LL. 6. Sax. Neci. Maó. 7. P. Edgar. Cast. 8. Obscuritat. S. 9. NR. Ira. Omís. 10. Sot. Isolínia. 11. Acata. Ninesa. 12. Lapó. Satíric.

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7.-
25150. Artesa de Lleida.

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida.

